

Србијашуме

Јавно предузеће за газдовање шумама
„Србијашуме“ с.п.о. Београд
Број: 16079/1
Датум: 31.10.2022 г.
Нова Београд, Булевар Војводе Стефанова 113

Ј.П. "Србијашуме" Београд
Ш.Г. "Крагујевац" Косовска 13
Телефон/факс 034 – 381 - 424
број: 2819
Датум: 25.10.2022

ИЗВЕШТАЈ

О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА

СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ "ОСТРОВИЦА"

за 2022. годину

Октобар, 2022.г.
Крагујевац

ИЗВЕШТАЈ О ОСТВАРЕЊУ ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА

СПОМЕНИКОМ ПРИРОДЕ „ОСТРОВИЦА“

за 2022. годину

Скупштина општине Горњи Милановац донела је Одлуку о заштити Споменика природе „Островица“ („Службени гласник Општине Горњи Милановац“, број 8/02.06.2009.године) и за управљача одредила Јавно предузеће „Србијашуме“ Београд.

Послове управљања Спомеником природе „Островица“ обавља Шумско газдинство „Крагујевац“ Крагујевац, Шумска управа Горњи Милановац.

Споменик природе стављен је под заштиту ради очувања геоморфолошких и геолошких појава и вредности сконцентрисаних на малом простору, а пре свега палеовулканског нека Островице, изразитих димензија и наглашеног степена атрактивности и лепоте, који представља најрепрезентативнији палеовулкански нек у комплексу палеовулканског рељефа у Србији, као и очувања изворности, реткости, разноликости, целовитости и естетике овог подручја.

Управљач, сагласно члану 6. Одлуке о заштити СП „Островица“ има обавезу израде Плана управљања СП „Островица“ и израду Годишњег програма управљања Спомеником природе „Островица“ (СП „Островица“).

Јавно предузеће „Србијашуме“ Београд, Шумско газдинство „Крагујевац“ је из својих средстава у 2022. години спроводило и урадило следеће:

- Програм управљања Спомеником природе „Островица“ за 2023. годину у складу са: Актом о заштити - Одлука о заштити Споменика природе „Островица“, Законом о заштити природе (Сл.гл.РС бр.36/09,88/10,91/10 исправка и 14/16) и Студијом заштите коју је урадио Завод за заштиту природе Србије.
- Извештај о остварењу Програма управљања СП „Островица“ за 2022. годину.
- Чување и надзор СП „Островица“.
- Одржавање приступне стазе, одржавање означне табле, одржавање инфо табле, контролисање стања ужета и др.
- Едукација и презентација-рађена је углавном са посетиоцима (љубитељи природе, туристи, планинари). Острвицу су организовано у више наврата

посећивали планинари (у организацији планинарских удружења и клубова). Са њима смо на лицу места спроводили едукацију, тј. упознали их са природним карактеристикама и вредностима овог заштићеног подручја и предочили смо им колико је значајно да не оштећују и уништавају ретке и заштићене врсте флоре и фауне, да не деградирају гео наслеђе, не остављају за собом отпатке и сл. Планинарима смо при њиховим посетама делили промотивни материјал- флајере.

- Ј.П. „Србијашуме“ је преко надлежног Сектора за шумарство, као и преко надлежних лица у Ш.Г. „Крагујевац“ и Ш.У. Горњи Милановац током 2022. године вршило праћење општег стања заштићеног подручја, стања флоре и фауне и других елемената који су саставни део овог заштићеног подручја.

Током 2022. године на приступној стази вршено је уклањање растиња, уклањање сувих грана, делова стабала и др. По потреби је вршено сакупљање и одношење смећа. На почетку стазе, близу означне табле, извршено је сечење сувих и оштећених стабала, која су претила да угрозе безбедност посетилаца.

На делу стазе између два врха Острвице, ради безбедности посетилаца, постављена је још једно метално уже изнад постојећег.

Опште карактеристике Споменика природе „Острвица“

Споменик природе „Острвица“ припада општини Горњи Милановац, катастарској општини Заграђе и налази се у централној Србији. Надморска висина околне благо заталасане Качерске површи је 300 - 400 m, а висина Острвице је 758 метара.

Површина Споменика природе „Острвица“ износи 13,73 хектара и обухвата најужи планински простор око највишег врха Острвице. Заштитом је обухваћен простор катастарске парцеле бр. 502 у КО Заграђе, општина Горњи Милановац.

Темељни феномен Споменика природе „Острвица“ је палеовулкански нек у виду маркантног купастог врха, који је део рудничког вулканског масива. Острвица није класична вулканска купа већ маркантно узвишење од вулканских стена створено флувио-денудационим процесом. На овом месту током терцијара дошло је до надимања лаве и образовања нека. Отпорне вулканске стене очувале су се у облику стрмог усамљеног врха, док су околни терени били изложени спирању и одношењу материјала низ речне токове. Због свега тога Острвица је заостала у рељефу као специфична морфолошка композиција, јасно издвојена, са стеновитим и назубљеним врхом који је у великом контрасту са питомим околним пределима Шумадије.

На подручју Споменика природе „Острвица“, по значају и флористичком диверзитету, издваја се станиште стена и камењара на коме опстају балканско-карпатски ендемит Рајхенбахова перуника (*Iris reichenbachii*), балкански ендемит мишјакиња (*Minuartia hirsuta subspec. falcata*) и арктички флорни елемент каменика (*Saxifraga aizoon*).

Истовремено Островица је изузетан објекат културне баштине са остацима најнепреступачнијег и природно најбоље брањеног утврђења у средњовековној Србији, опстајући више од четири века као неми сведок преломних тренутака у српској историји и представља добар пример средњовековних утврђења, али потпуно запуштен и препуштен зубу времена.

Режим заштите

На простору СП „Островица“ успостављен је режим заштите II степена који предвиђа да Споменик природе „Островица“ буде у функцији едукације и презентације природног добра, под условом контролисане посете туриста, а у циљу што бољег очувања овог заштићеног подручја.

Дозвољене мере на простору СП „Островица“ су :

- Обележавање заштићеног подручја и његових граница.
- Постављање информативних табли, путоказа и ознака упозорења за поштовање успостављеног реда и начина понашања на заштићеном простору.
- Ограничено и контролисано коришћење простора око врха Островице у туристичке сврхе у неуређеним (природним) условима, уз Услове и сагласност Завода за заштиту природе Србије.
- Одређивање туристичких пунктова и видиковаца.
- Уређење планинарско-туристичке стазе у циљу веће безбедности посетилаца.
- Геоморфолошка, геолошка и друга истраживања на простору Споменика природе „Островица“, уз Услове заштите природе и животне средине и сагласност Завода за заштиту природе Србије.
- Изградња објеката и извођење радова, односно инфраструктурно опремање, које је у функцији презентације и заштите Споменика природе - уређење саобраћајница, прихватних површина (паркинга), и др.
- Очување постојеће површине под травном вегетацијом.
- Пољопривредна производња домаћинства у индивидуалном режиму.
- Задржавања постојећих траса саобраћајница и асфалтирање искључиво оних саобраћајница које ће водити до планираног паркинга.

Забрањене мере на простору СП „Островица“ су :

- Експлоатација минералних и неминералних сировина на целом заштићеном подручју и у ширем кругу непосредног видика са Островице.
- Примарна прерада и предконцентрација сировина.
- Депоновање примарних и секундарних јаловина, комуналног, индустријског и другог отпада и вишкова земље са откопа на заштићеном подручју.

- Изградња индустријских, инфраструктурних, привредних, хидротехничких и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, вода, ваздуха, живог света, лепоте предела и њихове околине.
- Промена намена површина, изузев промена које проистичу из програмских докумената Управљача.
- Градња стамбених, економских, помоћних објеката пољопривредних домаћинстава, викенд и других објеката.
- Просецање нових саобраћајница, уколико нису утврђене важећим просторним или урбанистичким планом.
- Свака промена постојеће морфологије терена и хидролошког режима водотока.
- Сви радови којима се могу нарушити естетске и амбијенталне вредности заштићеног простора и погоршати карактеристике његове примарне вредности.
- Извођење земљаних, грађевинских и других радова којима се може оштетити, пореметити или угрозити заштићено подручје и његова околина.
- Складиштење, депоновање и бацање комуналног отпада и отпадних материјала свих врста ван места одређених за ту намену, као и нерегулисано формирање мрциништа и одлагање стајског ђубрива.
- Руковање отровним хемијским материјама, нафтним дериватима и другим опасним материјама у природи.
- Уништавање шумских комплекса, односно чиста сеча и кресање лисника.
- Сакупљање и стављање у промет врста из Наредбе о контроли промета и коришћења.
- Сакупљање и коришћење свих заштићених биљних и животињских врста.
- Као и све недозвољене радње које је управљач својим актом о унутрашњем реду предвидео.

Мере заштите, очувања и развоја Споменика природе «Островица»

Полазећи од утврђених природних вредности Споменика природе „Островица“, *генерални концепт заштите* се пре свега односи на очување свих природних вредности и што мање нарушавање амбијенталних вредности усамљеног врха Островице и остатака старог града-утврђења на њеном врху.

Својом грандиозношћу и доминантношћу над околним падинама за око 300 m, очуваношћу, лепотом, атрактивношћу и изузетним димензијама, шиљати врх Островице представља изузетно вредан геоморфолошко-геолошки објекат и специфично станиште ретких биљних и животињских врста, а евентуалном обновом утврђења у подножју и на врху Островице добио би се и вредан туристички локалитет са атрактивном историјском причом о бурној прошлости и егзистовању утврђења у најсветлијим тренуцима историје средњевековне Србиј

Обавезе управљача

Јавно предузеће „Србијашуме“ као управљач у обављању активности и задатака заштите и развоја Споменика природе „Островица“ дужно је да:

- чува заштићено подручје и спроводи утврђен режим заштите, односно прописане забране и правила унутрашњег реда;
- обележи заштићено подручје и границу површине на којој је утврђен режим заштите II степена;
- доноси План управљања, акт о унутрашњем реду и чуварској служби, Годишњи програм управљања и извештај о његовом извршавању.

Обрадила
дипл.инж.шум.Милица Петронијевић

М. Петронијевић

Директор
дипл.инж.шум. Ненад Живковић

